

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА

ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА БІЗНЕС-ЕКОНОМІКИ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Привалов Станіслав Юрійович

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ

Спеціальність: 051 «Економіка»

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеню бакалавра

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент

 В. П. Самодай,
«02» червня 2021 року

Виконавець:

студент групи 542

 С. Ю. Привалов,
«02» червня 2021 року

Суми 2021

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1.	Самодай В.П.	 вересень 2020р.	
2.	Самодай В.П.	 жовтень 2020р.	
3.	Самодай В.П.	 листопад 2020р.	

7. Дата видачі завдання: 30 вересня 2020 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1.	Вибір теми бакалаврської роботи, ознайомлення з науковою літературою за темою дослідження	вересень 2020р.	виконано
2.	Обговорення та затвердження теми бакалаврської роботи та наукового керівника на засіданні кафедри, наказом ректора університету	вересень 2020р.	виконано
3.	Отримання консультації в керівника, накопичення матеріалів для написання теоретичної частини дослідження, розробка плану роботи, визначення об'єкта, предмета, мети, завдань дослідження	жовтень 2020р.	виконано
4.	Робота над теоретичною частиною бакалаврської роботи, аналіз літературних джерел. Розробка та апробація методики дослідної роботи	листопад 2020р.	виконано
5.	Подання теоретичної частини бакалаврської роботи для першого читання науковим керівником	січень 2021р.	виконано
6.	Усунення зауважень, урахування рекомендацій наукового керівника щодо першого розділу роботи.	лютий 2021р.	виконано
7.	Подання другого розділу експериментально-дослідної частини бакалаврської роботи на перевірку науковому керівнику	березень 2021р.	виконано
8.	Подання третього розділу методологічної частини бакалаврської роботи на перевірку науковому керівнику	квітень 2021р.	виконано
9.	Урахування рекомендацій наукового керівника, збагачення роботи додатковими дослідженнями, підготовка загальних висновків	квітень 2021р.	виконано
10.	Доопрацювання бакалаврської роботи з урахуванням рекомендацій після предзахисту	травень 2021р.	виконано
11.	Подання бакалаврської науковому керівнику та рецензенту на підготовку відгуку та рецензії, подання електронної версії бакалаврської роботи	червень 2021р.	виконано
12.	Подання на кафедру остаточного варіанта бакалаврської роботи, переплетеного та підписаного студентом, науковим керівником та рецензентом	червень 2021р.	виконано

Науковий керівник

 (підпис)

к.е.н., доц. В.П.Самодай
 (Ініціали, прізвище, вчене звання)

Студент

 (підпис)

С.Ю.Привалов
 (Ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ.....	9
1.1.Сутність соціально-економічних аспектів розвитку підприємства.....	9
1.2.Методичні основи та підходи до забезпечення ефективності функціонування підприємства	14
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КЕРАМЕЙЯ».....	20
2.1.Загальна характеристика розвитку та ефективного забезпечення управління ТОВ «Керамейя».....	20
2.2.Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Керамейя».....	26
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КЕРАМЕЙЯ».....	33
3.1.Основні підходи щодо удосконалення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя».....	33
3.2.Механізм удосконалення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя».....	35
ВИСНОВКИ.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	43
ДОДАТКИ.....	46

ВСТУП

Актуальність теми. Соціально-економічний розвиток є важливою передумовою ефективності функціонування будь-якого підприємства, особливою перевагою у конкурентній боротьбі і запорукою успіху, а ринкове середовище є відображенням стану та динаміки економічних і соціальних процесів на підприємстві. Термін «соціально-економічний розвиток» полягає в трансформації відносин між групами населення та економічними суб'єктами. Він відображає кореляційну залежність між рівнем економічного розвитку і вирішенням соціальних проблем, які виникають в країні і її господарюючих суб'єктів [27, с. 60].

Соціально-економічний розвиток підприємства – це необоротна, позитивна зміна економічного стану та соціальної інфраструктури суб'єкта господарювання, в результаті якого він переходить на вищий рівень функціонування.

Розгляду теоретичних і практичних питань в сфері удосконалення соціально-економічного розвитку підприємства приділяли увагу вітчизняні та закордонні вчені. Особливий інтерес щодо даної тематики був у таких науковців: Антошкіна Л.І., Бакуменко В.Д., Ушенко І.В., Череп А.В., Вознюк О.В., Ворожейкін І.Є. та інші. В їх наукових працях висвітлені основні питання, що пов'язані із соціально-економічним розвитком, запропоновано основні методи та підходи до забезпечення ефективності функціонування підприємства тощо.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення та дослідження теоретичних і практичних аспектів соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя» та формування основних підходів щодо удосконалення його соціально-економічного розвитку.

Досягнення поставленої мети вимагає вирішення наступних **завдань дослідження:**

- визначити сутність соціально-економічних аспектів розвитку підприємства;
- охарактеризувати методичні основи та підходи до забезпечення ефективності функціонування підприємства;
- здійснити загальну характеристику розвитку та ефективного забезпечення управління ТОВ «Керамейя»;
- провести аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Керамейя»;
- сформулювати основні підходи щодо удосконалення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя»;
- проаналізувати механізм удосконалення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя».

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність та соціально-економічний розвиток ТОВ «Керамейя».

Предметом бакалаврської роботи є сукупність напрямів підвищення та забезпечення ефективності функціонування фінансово-господарської діяльності ТОВ «Керамейя» на основі удосконалення її соціально-економічного розвитку.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи застосовувалася сукупність загальних та специфічних **методів**: статистичний, економічний та фінансовий аналізи, порівняння, графічний, групування, методи аналізу та синтезу тощо. Економіко-математичні методи були використані для створення системи оцінювання ефективності діяльності підприємства. Також, в процесі написання бакалаврської роботи було використано методи теорії пізнання, за допомогою якого було розглянуто та охарактеризовано сутність соціально-економічного розвитку підприємства, а також дослідити методичні основи та підходи до забезпечення ефективності функціонування підприємства.

Практична значимість даного дослідження пов'язана з впровадженням отриманих результатів на ТОВ «Керамейя» з метою поліпшення її соціально-економічного розвитку.

Інформаційна база даного дослідження представлена навчальними посібниками та підручниками, науковими статтями, інтернет-джерелами,

бухгалтерськими документами досліджуваного підприємства та внутрішньою корпоративною інформацією.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

1.1 Сутність соціально-економічних аспектів розвитку підприємства

Соціально-економічний розвиток підприємства є головною передумовою ефективного функціонування та запорукою успіху у конкурентній боротьбі кожного підприємства.

Термін «соціально-економічний розвиток» полягає в трансформації відносин між групами населення та економічними суб'єктами. Він відображає кореляційну залежність між рівнем економічного розвитку і вирішенням соціальних проблем, які виникають в країні і її господарюючих суб'єктів.

До основних аспектів соціальної політики підприємства відносять: сталий соціально-економічний розвиток; баланс інтересів підприємства, трудового колективу і суспільства; розвиток соціального і людського капіталу підприємства тощо. Необхідно зауважити, що соціальний розвиток підприємства залежить від його економічного зростання, котрий викликає позитивні зміни в економіці, сприяє її розвитку та розвитку людського капіталу через запровадження корпоративної культури [33, с. 54].

До основних аспектів економічної політики підприємства відносять: процес розширення кола споживачів; забезпечення максимального рівня конкурентоспроможності тощо.

Тому, соціально-економічний розвиток підприємства являє собою довгостроковий та нескінченний процес. В науці він трактується по-різному, наприклад, як здатність підприємства підтримувати певні темпи руху розвитку та утримувати рівновагу при зовнішніх факторах, які є загрозою для підприємства; як якісні зміни в господарській діяльності підприємства, що

призводять до появи нових позитивних змін у його діяльності; як досягнення стратегічних цілей на основі використання наявних ресурсів підприємства; як здатність системи тощо.

За даними Європейської комісії зі статистики соціально-економічний розвиток необхідно розглядати у комплексному поєднанні соціальних та економічних чинників, котрі впливають на розвиток підприємства. Економічний розвиток включає в себе такі основні елементи: відсоток заощадження, інвестиції у виробництво тощо; інноваційність та конкурентоспроможність продукції включає в себе наступні елементи: дохід від інновацій, покращення технічного оснащення, продуктивність праці, витрати на удосконалення виробничого середовища підприємства та ін.; соціальний розвиток поєднує в собі такі фактори: зайнятість за віком, статтю, освітою, соціальне забезпечення працівників, яке полягає в наданні пільг, компенсацій, допомоги, гідна заробітна плата тощо.

Отже, виходячи з наведених визначень, можна стверджувати, що соціально-економічний розвиток підприємства – це зміна економічного та соціального становища господарюючого суб'єкта, в результаті якого підприємство переходить на вищий рівень розвитку (нововведень у ході виробництва та соціальних відносинах, у продукції, послугах, культурних цінностях тощо). При цьому, слід зауважити, що, економічні аспекти діяльності підприємства необхідно враховувати як стрижневі фактори для удосконалення системи в цілому, а соціальні аспекти діяльності підприємства як визначальні фактори при формування цінностей [9, с. 245-246].

Основними ознаками соціально-економічного розвитку підприємства є: фінансова стабільність; задоволення потреб споживачів; впровадження інноваційних технологій; запровадження нової продукції; оновлення та розширення асортименту продукції; нарощення фізичного обсягу капіталу підприємства; формування та покращення корпоративної культури та етики бізнесу, що базується на принципах партнерства; запровадження професійної підготовки кадрів; збільшення обсягів виробництва та збуту; безпечні та

комфортні умови роботи працівників підприємства та їх соціальна захищеність; належне стимулювання праці; тощо.

В процесі управління соціально-економічним розвитком підприємства вагоме місце мають методи та засоби управління підприємства за допомогою податків, регулювання цін та використання тарифів, бюджетної та амортизаційної політики, капіталовкладень, використання пільг, цільових програм розвитку підприємства тощо [18, с. 16].

Тому, виходячи із наведеного соціально-економічний розвиток підприємства можна класифікувати за такими основними критеріями: залежно від об'єкта змін у соціально-економічному середовищі підприємства, за масштабом змін у соціально-економічному середовищі підприємства, за якістю змін у соціально-економічному середовищі підприємства (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

«Класифікація соціально-економічного розвитку підприємства»

№ п/п	За напрямом	Вид та трактування
1	Залежно від об'єкта змін у соціально-економічному середовищі підприємства:	<p>соціальний – полягає в змінах, які призводять до погіршення або покращення соціально-психологічного розвитку на підприємстві;</p> <p>організаційний – направлений на зміни, які призводять до погіршення або покращення системи управління розвитком підприємства, який включає в себе, наприклад, функціональний та структурний розвиток;</p> <p>економічний – полягає в безперервних змінах, які сприяють покращенню або погіршенню способів та методів всієї економічної роботи підприємства;</p> <p>техніко-технологічний – направлений на зміни в даній сфері, що зумовлюють підвищення рівня технічної ефективності підприємства.</p>
2	За масштабом змін у соціально-економічному середовищі підприємства:	загальнокорпоративний – являє собою сукупність змін, які виникають у соціально-економічній системі підприємства внаслідок загальносистемних процесів;

Продовження Таблиці 1.1

		внутрішньокорпоративний або локальний – зміни, які відбуваються в структуро-функціональній, соціально-економічній сферах підприємства.
3	За якістю змін у соціально-економічному середовищі підприємства:	прогресивний – зміни, які забезпечують поліпшення якості діяльності підприємства, покращення ефективності функціонування виробничої сфери підприємства тощо;
		регресивний – зміни, які спричиняють зниження якості діяльності підприємства, погіршення ефективності функціонування виробничої сфери підприємства тощо.

Проаналізувавши класифікацію соціально-економічного розвитку підприємства, можна згрупувати такі основні фактори, які впливають на соціально-економічний розвиток підприємства (рис. 1.1).

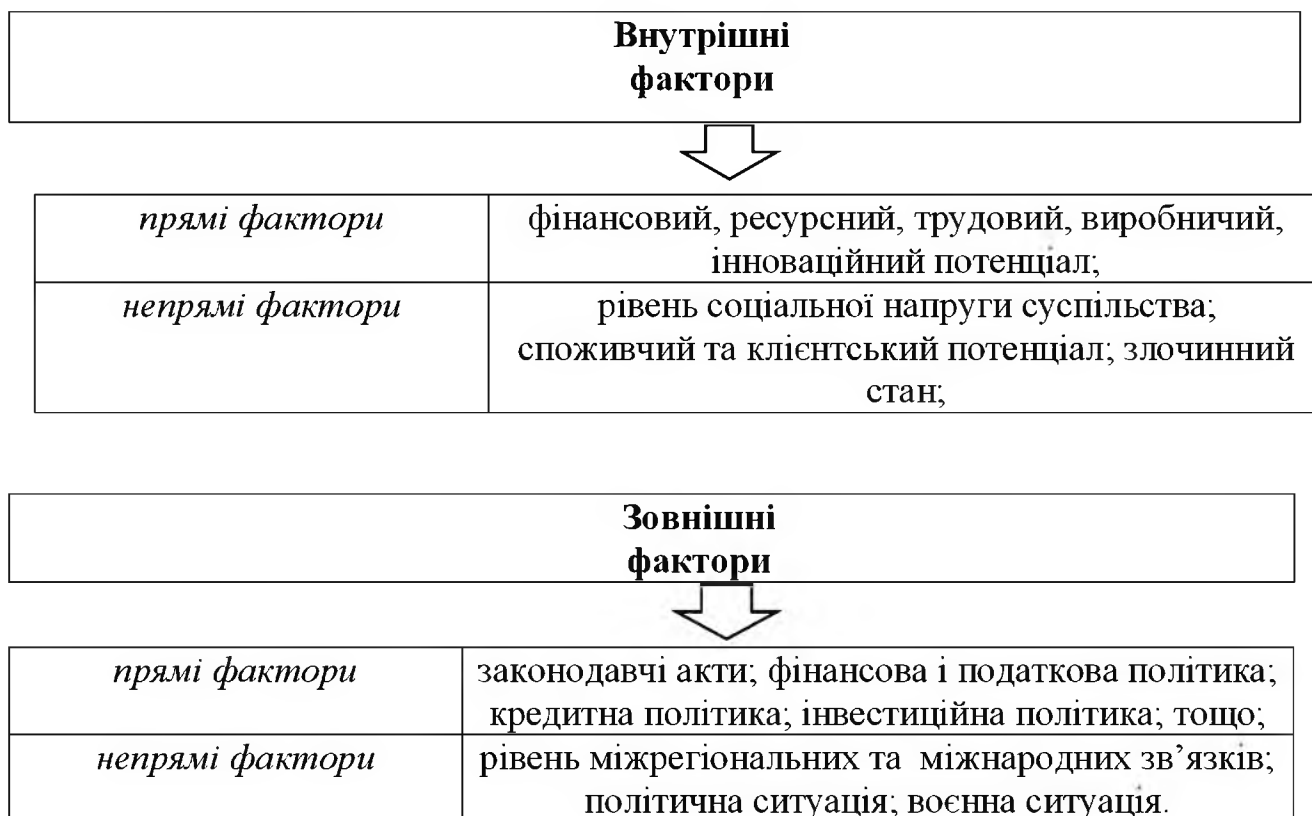

Рис. 1.1 «Фактори, що впливають на соціально-економічний розвиток підприємства»

Щоб оцінити рівень соціально-економічного розвитку, кожне підприємство у своїй діяльності проходить п'ять етапів (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

«Етапи оцінки рівня соціально-економічного розвитку підприємства»

№ етапу	Функції
1 етап	Мета оцінки
	- визначення поточного стану соціально-економічного розвитку; - виявлення резервів і перспектив подальшого розвитку.
2 етап	Інформаційне забезпечення
	- інформаційні ресурси; - інформаційні технології; - програмне та технічне забезпечення.
3 етап	Визначення системи показників рівня соціально економічного розвитку підприємств
4 етап	Оцінка рівня соціально-економічного розвитку підприємства
5 етап	Формування висновків і пропозицій щодо подальшого соціально-економічного розвитку підприємства

На першому етапі визначається доцільність проведення передбачуваної оцінки, відсіюється все зайве, і формуються цільові установки.

На другому етапі здійснюється збір і підготовка вихідних даних, які відбираються з великого потоку інформації для забезпечення достовірної оцінки рівня соціально-економічного розвитку підприємства.

На третьому етапі позначаються показники, які будуть використовуватися для досягнення цілей.

На четвертому - відбувається сам процес оцінки рівня соціально-економічного розвитку підприємства.

Останній етап характеризується підготовкою висновків і пропозицій для вирішення поставлених завдань і проблем [23, с. 23].

Отже, виходячи із вищенаведеного, можемо зробити висновок, що соціально-економічний розвиток підприємства являє собою складний та суперечливий процес взаємодії позитивних та негативних факторів, які направлені на забезпечення від одного стану, який забезпечується

неможливістю відтворення якості, різноманітності, кількості та сили впливу факторів, котрі його визначили, до іншого через процеси змін, які виникають на підприємстві.

1.2 Основні методологічні основи та підходи щодо забезпечення ефективності функціонування підприємства

Здатність ефективно управляти соціально-економічним розвитком підприємства є високо конкурентною перевагою в сучасних умовах, адже соціально-економічна здібність для підприємства відіграє важливе місце в процесі досягнення успіху. Основна мета кожного власника суб'єкта господарювання повинна базуватися та орієнтуватися на постійний контроль рівня економічної ефективності підприємства та націлена на його підвищення, а також точно та своєчасно визначати основні причини, що впливають на ефективність діяльності підприємства, на основі отриманої інформації формувати висновки та планувати подальший перебіг дій [3, с. 74].

Соціально-економічний розвиток кожного підприємства не має меж і розглядається як нескінченний та довгостроковий процес. В свою чергу, він потребує створення нових певних елементів, які значно покращать управління його розвитком. Саме від цих факторів залежать позитивні зрушення у виробничій, господарській сферах діяльності підприємства.

Сучасні зарубіжні економісти-науковці, серед яких Бертіль Олін, Алле Моріс тощо, стверджують, що саме високоякісна система соціально-економічного розвитку підприємства здатна відобразити прозорість та зрозумілість щодо подальшого введення господарською діяльністю. Основу такої системи складають такі компоненти: інноваційний, стійкий, економічний, організаційний, технічний, соціальний розвиток. Кожен із цих компонентів характеризує своєрідний напрям, без якого неможливо модернізувати підприємство, як соціальну-економічну систему в сучасних умовах [6, с. 16].

Тому, система оцінки рівня соціально-економічного розвитку підприємств складається з економічних та соціальних показників (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

«Оцінка рівня соціально-економічного розвитку підприємств»

Економічні показники	Соціальні показники	
Показники результативності діяльності	Показники організації праці	
<ul style="list-style-type: none"> • чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); • чистий прибуток (збиток); • виплати постачальникам капіталу; • фінансова незалежність; • продуктивність праці; • рентабельність сукупного капіталу; • рентабельність власного капіталу; • рентабельність реалізованої продукції; • чиста рентабельність виробництва; • забезпечення якості продукції. 	<ul style="list-style-type: none"> • чисельність працівників; • коефіцієнт плинності кадрів; • середня заробітна плата працівника; • охоплення співробітників колективним договором. 	
		Показники охорони праці
		<ul style="list-style-type: none"> • рівень травматизму на виробництві; • рівень професійних захворювань; • рівень витрат на охорону праці;
		Показники освіти працівників
		<ul style="list-style-type: none"> • підготовка кадрів; • підвищення кваліфікації працівників; • рівень витрат на освіту.
Показники інноваційно-інвестиційного розвитку <ul style="list-style-type: none"> • освоєння нових видів продукції; • впровадження нових технологічних процесів; • інвестиції в основний капітал; • інвестиції в суспільство; • інвестиції в об'єкти охорони навколишнього середовища. 	Екологічні показники	
	<ul style="list-style-type: none"> • обсяг відходів; • частка сировини, використовуваного повторно. 	
	Показники взаємодії підприємства з громадськістю	
Показники ділової активності підприємства	<ul style="list-style-type: none"> • взаємодія з органами влади щодо соціально-економічного розвитку території підприємства; • взаємодія з некомерційними організаціями щодо вирішення суспільно значущих питань; • участь у формуванні державної політики. 	
<ul style="list-style-type: none"> • коефіцієнт оборотності активів; • коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості; • коефіцієнт оборотності запасів; • коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача); • коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості. 		

Система управління розвитком підприємства повинна сприяти не тільки виробленню стратегічних рішень, а й обов'язкової оцінки характеру стратегій, типу організаційних і виробничих структур, процедур контролю та планування, кваліфікації співробітників, їх реакції на нововведення з метою підвищення конкурентоспроможності та виробництва підприємства тощо.

Управління соціально-економічним розвитком підприємства являє собою постійний циклічний процес. Тому, ефективне управління соціально-економічним розвитком охоплює такі три основні етапи: оцінювання конкурентного статусу підприємства; вибір напрямів соціально-економічного розвитку; планування і регулювання соціально-економічного розвитку [36, с. 38].

Виходячи із вищезазначеного, можна виділити такі основні групи соціально-економічного розвитку підприємства, що допоможуть підвищити ефективність управління, а саме, аналіз зовнішнього середовища функціонування підприємства та аналіз внутрішнього середовища підприємства, який в свою чергу, поділяється на: аналіз внутрішніх економічних факторів, що впливають на розвиток підприємства та аналіз внутрішніх соціальних факторів, що впливають на розвиток підприємства.

Аналіз зовнішнього середовища функціонування підприємства включає в себе такі складові: оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства; аналіз конкурентів; вплив факторів зовнішнього середовища: соціальних, політичних, економічних тощо. Аналіз внутрішнього середовища функціонування підприємства містить в собі такі компоненти: політика, цілі, мета підприємства; стратегія розвитку підприємства; відносини підприємства з органами державної влади, громадськістю; стан навколишнього природного середовища та інше. Аналіз внутрішніх економічних факторів, що впливають на розвиток підприємства включає в себе: економічну безпеку підприємства; ресурсне, фінансове, інформаційне та матеріальне забезпечення. Аналіз внутрішніх соціальних факторів, що впливають на розвиток підприємства

включає в себе: продуктивність праці, систему мотивування, технічну оснащеність, витрати робочого часу, корпоративну культуру тощо [12, с. 106].

Серед основних підходів щодо забезпечення ефективності функціонування підприємства є: запровадження чесної та справедливої системи оцінювання персоналу; використовувати ефективну систему мотивації для працюючих; здійснювати розвиток персоналу за рахунок ефективних соціальних інвестицій та ін. Всі зазначені елементи активно впливають на конкурентоспроможність підприємства через зростання продуктивності праці, підвищення якості продукції, поліпшення іміджу та прогресивності розвитку підприємства, та ін.

Для забезпечення соціально-економічної ефективності діяльності підприємства у відповідності до її функціональних складових є заходи зміцнення діяльності підприємства та його соціально-економічного розвитку (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

«Основні підходи щодо забезпечення ефективності функціонування соціально-економічного розвитку підприємства»

№п/п	Складові ефективності	Заходи
1	Ресурсна	підвищення продуктивності праці; збільшення капіталовкладень у ресурсозбереження; вдосконалення системи розрахунків; застосування інноваційних критеріїв до використання наявних ресурсів тощо;
2	Соціальна	зростання прихильності персоналу; вдосконалення бізнес-процесів; посилення мотивації праці; підвищення кваліфікації та розвитку компетенцій працівників та інше; наближення рівня оплати праці до розвинутих країн; розвиток соціальної інфраструктури підприємства; підвищення матеріальної відповідальності працівників та інші.
3	Фінансова	запровадження критичних строків кредитування; запровадити систему амортизаційних відрахувань; створення єдиного інформаційного центру з дебіторської а кредиторської заборгованості тощо.

4	Технологічна	активна участь у семінарах, конференціях; впровадження міжнародного досвіду щодо господарюванням підприємства; використання лізингу та інше.
---	--------------	---

Таким чином, проаналізувавши основні методологічні основи та підходи щодо забезпечення ефективності функціонування підприємства, можна стверджувати, що для соціально-економічного розвитку підприємств важливим є врахування усіх факторів та соціально-економічних аспектів.

ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ

Високоєфективне управління соціально-економічним розвитком на сьогоднішній час є найголовнішим напрямком удосконалення підприємства. Воно втілює в собі поєднання конкурентоспроможного введення господарської діяльності із раціональним, сучасним та ефективним використанням трудового потенціалу підприємства, що проявляється у процвітанні та розвитку людського, соціального та інтелектуального капіталів. Тому, щоб підвищити соціально-економічний розвиток кожне підприємство повинно постійно пристосовуватись до змін, які відбуваються навколо, що в подальшому стане запорукою конкурентоспроможності на ринку, підвищенні іміджу підприємства та стабільного, довгострокового введення бізнесу.

Тому, соціально-економічний розвиток підприємств є досить складним процесом, оскільки покликаний відображати, з одного боку, рівень досягнення цілей і інтересів господарюючого суб'єкта, а з іншого - роль підприємства в досягненні цілей соціально-економічної системи більш високого рівня.

Соціально-економічний розвиток підприємства – це необоротна, позитивна зміна економічного стану та соціальної інфраструктури суб'єкта господарювання, в результаті якого він переходить на вищий рівень функціонування. Соціально-економічний розвиток підприємства можна уявити як сукупність кількісних і якісних змін, які забезпечують перехід підприємства на більш високий соціально-економічний рівень.

Отже, підсумовуючи все вищесказане, варто підкреслити ще раз, що соціально-економічний розвиток підприємства представляє собою одну з найважливіших економічних категорій, що характеризує позитивний результат господарської діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КЕРАМЕЙЯ»

2.1 Загальна характеристика розвитку та ефективного забезпечення управління ТОВ «Керамейя»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Керамейя» спеціалізується на виробництві клінкерної керамічної цегли – облицювального стінного матеріалу, який займає найвищий якісний сегмент серед будівельних матеріалів, а також клінкерної керамічної бруківки, характерною властивістю якої є надійність, з якою не може зрівнятися жоден її цементний аналог.

ТОВ «Керамейя» засновано 18 травня 2006 року (Додаток А). Будівництво заводу розпочато у травні 2007 р. на території колишнього заводу гумотехнічних виробів.

На сьогоднішній час виробничі лінії підприємства оснащені найсучаснішим виробничим обладнанням кращих європейських виробників – Ceris, Handle, Lingl. Серце заводу – піч, яка є однією з найдовших у Європі (212 м) та може виконувати керований флеш-випал, завдяки чому підприємство пропонує серію «МАГМА». Технологічний процес виробництва повністю контрольований та має максимальні показники якості.

У квітні 2008 року підприємство випустило свою першу партію продукції. Для виходу на повну виробничу потужність - 30 мільйонів штук цегли на рік, - заводу треба було всього два місяці. Для освоєння випуску клінкеру в трьох колірних гамах: червоною, жовтою і коричневою - всього

чотири місяці.

У вересні 2009 року підприємство пройшло сертифікацію в системі держав Європейського Співтовариства.

У лютому 2010 року ТОВ «Керамейя» пройшло сертифікацію в системі управління якістю ДСТУ ISO 9001:2009.

У липні 2011 року на виробничій лінії БрукКерам вийшла перша партія клінкерної керамічної бруківки - продукції, яку не виготовляв жоден завод на пострадянському просторі.

У 2016 році сертифіковано систему управління якістю згідно вимог міжнародного стандарту ISO 9001:2015 та ISO 14001:2015.

У 2016 році ТОВ «Керамейя» відкриває нове представництво у Польщі.

У 2017 році ТОВ «Керамейя» успішно пройшла наглядовий аудит та підтвердила відповідність системи менеджменту міжнародним стандартам ISO 9001:2015 та ISO 14001:2015 [25].

На сьогоднішній час асортиментна лінійка Керамейї – 100 різновидів клінкерної цегли і продовжує щорічно збільшуватися. Зараз Керамейя виробляє і реалізує 80% усього українського клінкеру.

Форма власності ТОВ «Керамейя» – приватна. Основою для діяльності підприємства ТОВ «Керамейя» є статут. Статут підприємства є основним організаційно-регламентаційним документом, де вказані загальні дані про підприємство (найменування, власники, місцезнаходження, мета, предмет діяльності, органи управління ним, умови реорганізації, ліквідації тощо). Також підприємство в своїй діяльності керується певними нормативними актами, серед яких: Закон України «Про господарські товариства»; Кодекс законів про працю; Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» тощо, та інші локальні документи, які регулюють господарську діяльність підприємства.

ТОВ «Керамейя» створене за підтримки американського інвестиційного венчурного фонду Horizon Capital. Головна мета підприємства – зайняти найвищу якісну нішу на ринку клінкерних керамічних виробів України та забезпечити необхідний обсяг виробництва для задоволення потреб

потенційних покупців.

Соціально-економічний розвиток досліджуваного підприємства знаходиться на високому рівні.

Штатна чисельність працівників 275 осіб, працівникам надається повний пакет соціальних гарантій.

Компанія «Керамейя» постійно розвивається і не планує зупинитися на досягнутому. ТОВ «Керамейя» завжди прагне займати лідируючу позицію в галузі грубої кераміки. Тому партнерські відносини з провідними фахівцями у цій області є для компанії одним з головних пріоритетів. ТОВ «Керамейя» успішно співпрацює та обмінюється знаннями, думками, та досвідом з такими компаніями-постачальниками обладнання, як: Instalat, Bedeshchi, CLEIA, Naendle, KERATEK та багато інших. Керамейя здійснює продажі на території України, Казахстану, Росії, Білорусі, Молдові, Монголії, Литви, Польщі, Німеччини. За кілька років, з моменту виходу продукції на ринок, Керамейя не тільки потіснила імпорتنу продукцію з вітчизняного ринку, а й стала експортоорієнтованою. Частка експорту в обсязі реалізації підприємства сягає до 40 відсотків і має тенденції до подальшого зростання (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

«Структура реалізації продукції ТОВ «Керамейя»
протягом 2017-2019 рр., %»

Напрямок реалізації	Структура реалізації продукції по рокам		
	2017	2018	2019
Україна	60	57	55
Експорт	40	43	45

За даними 2017-2019 років структура реалізації продукції ТОВ «Керамейя» досить змінилася. Якщо у 2017 році 60 % продукції залишалося в Україні і реалізовувалося на внутрішніх ринках, і лише 40 % відправлялося на експорт, то у 2019 році ситуація складається так, що майже половина продукції реалізовується за кордоном - 45 %.

Можна зробити висновки, що ТОВ «Керамейя» є експортоорієнтованим

підприємством (рис. 2.1).

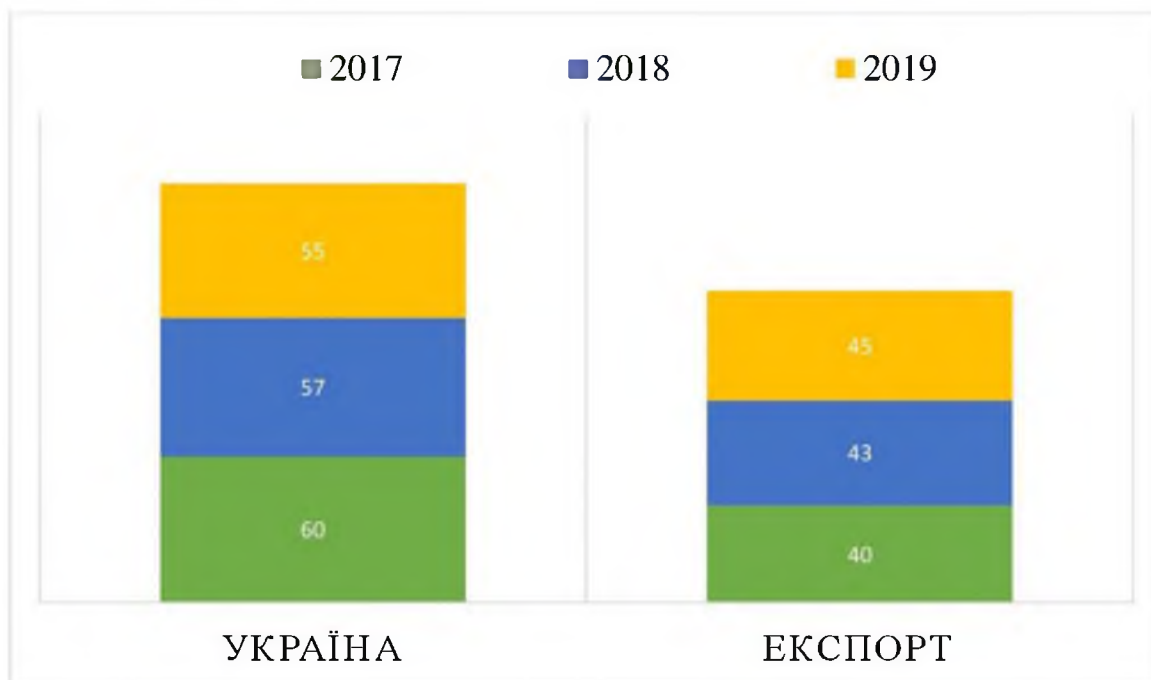

Рис. 2.1 – «Структура реалізації продукції ТОВ «Керамейя» за 2017-2019 роки»

Також підприємство займає ефективну цінову позицію – знаходячись в найвищій якійсній категорії, в якій знаходиться лише клінкер іноземного виробництва, «Керамейя» пропонує свою продукцію за ціною майже вдвічі меншою за іноземний клінкер та у півтори рази вищою за лицьову цеглу. Що є оптимальним співвідношенням.

Проаналізувавши організаційно-управлінську структуру ТОВ «Керамейя», можемо зазначити, що структура має ієрархічну побудову (Додаток Б).

Головним є генеральний директор.

На підприємстві є 6 відділів: фінансовий відділ, менеджмент з адміністративної діяльності, відділ продажу, відділ виробництва, заступник генерального директора, відділ будівництва.

Фінансовий відділ складається з таких організаційних одиниць: Головний бухгалтер; Заступник головного бухгалтера; економіст; комірник складу МТЗ та ПММ; аналітик з питань фінансово-економічної безпеки; начальник лабораторії; інженер-технолог; лаборант; головний юристконсульт;

юрисконсульт.

Відділ адміністративного управління складається з таких одиниць: менеджер зі збуту; маркетолог; аналітик з комп. комунікацій; помічник маркетолога; начальник служби експорту; менеджер із зовнішньоекономічної діяльності; торговельний агент.

Відділ продажу складається з таких одиниць: начальник відділу логістики; заступник начальника відділу логістики; менеджер з логістики; менеджер з транспортно-експортної діяльності; менеджер з логістики ЗЕД; агент з митного оформлення вантажів; менеджер з постачання; агент з постачання.

Заступник генерального директора під своїм керівництвом налічує такі посади: інженер з ОП; інженер з охорони навколишнього середовища; начальник господарського відділу.

Відділ виробництва налічує такі структурні одиниці: головний інженер; заступник головного інженера з питань енергетики; головний механік; інженер з транспорту; головний енергетик; інженер-енергетик; інженер програміст; головний технолог; маркшейдер.

Відділ будівництва включає інженера-будівельника.

Функції фінансового відділу: формування управлінської звітності; бюджетування; контроль витрат, аналіз відхилень (кількісних і цінових); аналіз виробництва, продажів, складських залишків; розрахунок та аналіз собівартості продукції; прогнозування оперативних фінансових показників діяльності; інформаційне забезпечення внутрішніх та зовнішніх користувачів (збір, обробка даних); аналіз показників фінансового стану підприємства; стратегічне планування; формування рейтингу дистриб'юторів та продуктів; аналіз прибутковості продуктів; контроль цін на готову продукцію, аналіз системи ціноутворення; контроль фінансування інвестиційного проекту; контроль дебіторської та кредиторської заборгованості; податкове планування та оптимізація оподаткування; оптимізація розміщення коштів на банківських рахунках; винесення на розгляд керівника підприємства пропозицій по

вдосконаленню роботи підприємства; сигналізація виявлених недоліків в діяльності підприємства та внесення пропозицій щодо їх усунення.

Конкурентне середовище, в якому працює ТОВ «Керамейя» є достатньо насиченим різними підприємствами і виробничими структурами. Конкурентами у галузі клінкерної цегли та бруківки є: «Євротон», «Біла Церква», «СБК», «FP KLINKER», «Прокерам» тощо, але лідируючу позицію займає «Керамейя» (рис.2.2) [25].

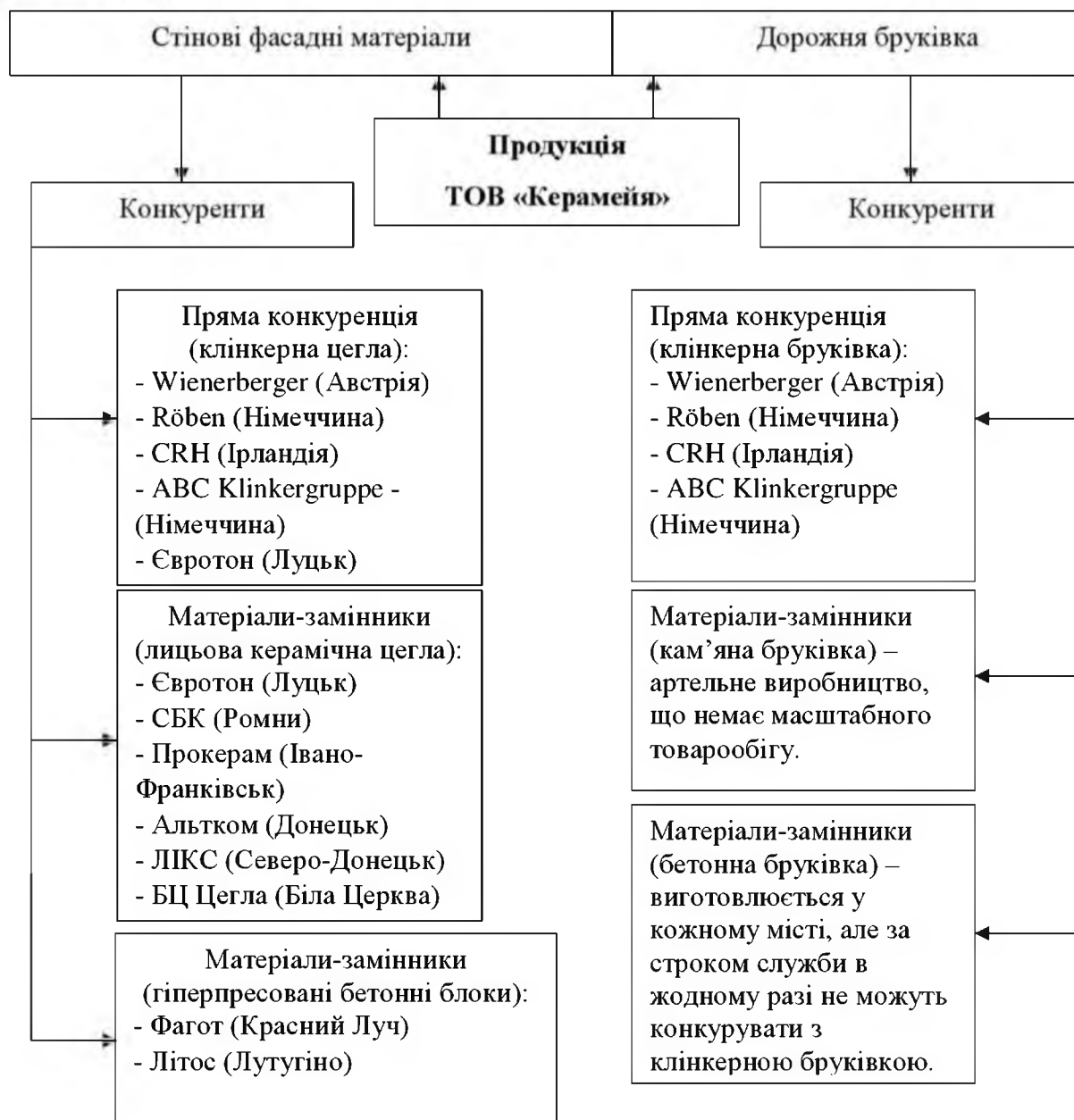

Рис. 2.2 – «Конкуренти ТОВ «Керамейя» на внутрішньому та зовнішньому ринку»

Отже, виходячи із наведених даних, можна зробити висновок, що товариство з обмеженою відповідальністю «Керамейя» займає провідне місце у галузі виготовлення клінкерної цегли та бруківки не тільки на території України, а і на міжнародному рівні.

2.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Керамейя»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Керамейя» - науково-виробниче підприємство, що має багаторічний практичний досвід.

Підприємство «Керамейя» є унікальним на всьому просторі СНД. У жодній країні СНД не виробляється аналогічна продукція – ні клінкерна цегла, ні клінкерна бруківка. Аналіз основних показників діяльності підприємства за останні 3 роки його роботи свідчать про те що, незважаючи на складнощі в економіці країни, колективу компанії вдається утримувати та з кожним роком покращувати свої позиції на ринку (Додаток В, Г).

Про фінансову стабільність підприємства свідчать в першу чергу щорічний ріст об'ємів продажу та чистого прибутку (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

«Динаміка зміни обсягів продажу продукції та чистого прибутку ТОВ «Керамейя» за період 2017-2019 рр.»

Показник	Рік				Відхилення +,-
	2017	2018	2019	2019 р. до 2017 р.	
Обсяг продажів, тис. шт.	59345	71555	76432	17087	
Чистий прибуток, тис. грн.	21840	29786	37099	15259	

Аналіз динаміки зміни обсягів продажу продукції та чистого прибутку ТОВ «Керамейя» в цілому показав позитивну тенденцію. Протягом 2017-2019 рр. підприємство збільшило обсяги продажів продукції на 17087 тис. шт., що на 22,36% більше. Протягом 2017-2019 рр. чистий прибуток збільшився на 15259 тис. грн., що становить 41,13% (рис. 2.3) [14, 25].

Рис. 2.3 – «Динаміка зміни чистого прибутку ТОВ «Керамейя» протягом 2017-2019 рр., тис. грн.»

Таким чином, аналіз чистого прибутку показав, що ТОВ «Керамейя» функціонує прибутково, постійно збільшує обсяги продажів за рахунок розширення виробництва та збільшення обсягів експорту за кордон.

Для достовірного аналізу фінансового стану товариства з обмеженою відповідальністю «Керамейя» проведено розрахунки показників ліквідності, фінансової стійкості та рентабельності за 2017-2019 рр. (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

«Розрахунок показників ліквідності ТОВ «Керамейя» за 2017-2019 рр.»

Показник	Відхилення +,-			
	Рік			
	2017	2018	2019	2019 р. до 2017 р.
Коефіцієнт покриття	2,3	6,8	5,3	3
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,2	5,4	2,5	1,3
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2	2,9	1,5	1,3

Аналіз ліквідності ТОВ «Керамейя» в цілому показав, що підприємство протягом 2017-2019 рр. є ліквідним. Так, коефіцієнт покриття протягом періоду аналізу збільшився на 3, що є позитивною тенденцією і свідчить про

збільшення оборотних коштів та про наявність у ТОВ «Керамейя» ресурсів для погашення його поточних зобов'язань.

Коефіцієнт швидкої ліквідності протягом 2017-2019 рр. збільшився на 1,3 пункти, хоча максимальне значення було зафіксовано у 2018 році, що становить 5,4, але вже у 2019 році значення даного показника зменшилось на 2,5. Це свідчить про здатність ТОВ «Керамейя» погасити поточні зобов'язання за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами.

Розрахунок коефіцієнту абсолютної ліквідності показав, що лише в 2017 році значення знаходилося в нормативних межах і становило 0,2. Протягом 2017-2019 рр. даний коефіцієнт зріс на 1,3 і в 2019 році складає 1,5. Це вказує про достатню наявність грошових коштів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій для негайного погашення поточної заборгованості. Але також це свідчить про неефективне використання грошових коштів, оскільки значні обсяги не задіяні у виробництво, а отже, не працюють. Тому варто зменшити обсяги грошових коштів та поточних фінансових інвестицій і направити їх, наприклад, на розширення діяльності.

Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є його фінансова стійкість(стабільність), оскільки гарантує платоспроможність, рівновагу між власними та залученими засобами, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і партнерів, віра кредиторів і інвесторів та рівень залежності від них. Тому доцільно проаналізувати фінансову стійкість ТОВ «Керамейя» для детальної оцінки фінансового стану протягом 2017-2019 рр. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

«Розрахунок показників фінансової стійкості ТОВ «Керамейя»
за період 2017-2019 рр.»

Показник	Відхилення +,-			
	Рік			
	2017	2018	2019	2019 р. до 2017 р.
Коефіцієнт автономії	0,7	0,4	0,4	-0,3
Коефіцієнт фінансування	0,6	1,1	1,3	0,7

Продовження Таблиці 2.4

Коефіцієнт фінансової залежності	1,5	2,3	2,5	1,0
Коефіцієнт фінансової стійкості	1,8	0,9	0,9	-0,9
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	0,3	0,7	0,7	0,4

Аналіз фінансової стійкості товариства з обмеженою відповідальністю «Керамейя» в цілому показав, що протягом 2017-2019 рр. стан є фінансово нестійким, що пов'язано із наявними обсягами залучених коштів на підприємстві, які у 2018-2019 рр. збільшились.

Коефіцієнт автономії протягом 2017-2019 рр. зменшився на 0,3. У 2018 р. та 2019 р. значення даного показника залишалось стабільним на рівні 0,4, близько до нормативного значення. Це пов'язано із збільшенням обсягів валюти балансу у 2019 році майже у 2,4 рази у порівнянні із 2017 р.

Аналіз коефіцієнта фінансування протягом 2017-2019 рр. в цілому показав, що значення даного показника збільшилось на 0,7, що є негативною тенденцією у діяльності ТОВ «Керамейя», оскільки свідчить про збільшення залученого капіталу.

Коефіцієнт фінансової залежності протягом аналізованого періоду постійно зростає. Так, у 2019 році в порівнянні з 2017 роком даний показник зріс на 1,0, що перевищує нормативне значення і свідчить про збільшення частки позичкових коштів у фінансуванні товариства з обмеженою відповідальністю «Керамейя», що вказує на зростання залежності від інвесторів та кредиторів. Таким чином, дана тенденція є негативною, оскільки впливає на фінансову стійкість підприємства загалом.

Аналіз коефіцієнту фінансової стійкості в цілому показав, що протягом 2017 – 2019 рр. значення даного показника зменшилось на 0,9 і в 2019 році складає 0,9. Це свідчить про позитивну тенденцію в діяльності ТОВ «Керамейя», оскільки вказує на стійке фінансове положення.

Коефіцієнт маневрування власного капіталу протягом періоду аналізу

збільшився на 0,4. У 2019 році становить 0,7. Протягом періоду аналізу значення показника досягало нормативного значення, це свідчить про збільшення частини власного капіталу, за рахунок якого фінансується поточна діяльність ТОВ «Керамейя».

Поряд із визначенням ліквідності та платоспроможності підприємства варто розрахувати рентабельність діяльності, активів, продукції та власного капіталу, що допоможе оцінити фінансовий стан підприємства (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

«Розрахунок рентабельності ТОВ «Керамейя» за період 2017-2019 рр.»

Показник	Відхилення +, -			
	Рік			
	2017	2018	2019	2019 р. до 2017 р.
Коефіцієнт рентабельності активів	24,0	10,7	10,6	-13,4
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	16,0	4,6	4,2	-11,8
Коефіцієнт рентабельності продукції	17,8	5,8	5,8	-12,0
Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,8	0,2	0,2	0,6

На короткострокову ліквідність або платоспроможність підприємства впливає його здатність формувати прибуток. У цьому зв'язку розглядається такий аспект діяльності підприємства як рентабельність.

Аналіз рентабельності ТОВ «Керамейя» в цілому показав, що протягом 2017-2019 рр. підприємство працювало рентабельно, хоча рентабельність активів та власного капіталу має тенденцію до зменшення.

Коефіцієнт рентабельності активів протягом періоду аналізу має тенденцію до зменшення. У 2019 році показник у порівнянні з 2017 роком зменшився на 13,4, що пов'язано із збільшенням обсягів чистого прибутку.

Аналіз рентабельності власного капіталу протягом 2017-2019 рр. зменшився на 11,8 і в 2019 році становить 4,2. Це свідчить про прибутковість власного капіталу, який вкладено в ТОВ «Керамейя». Також це пов'язано із

інтенсивнішим зростанням темпу чистого прибутку у порівнянні з обсягами власного капіталу.

Коефіцієнт рентабельності діяльності протягом періоду аналізу зменшується, що вказує на зменшення ефективності господарської діяльності ТОВ «Керамейя».

Таким чином, аналіз фінансового стану ТОВ «Керамейя» в цілому показав, що протягом 2017-2019 рр. підприємство працює прибутково та рентабельно, щорічно збільшуючи обсяги продажів як в Україні так і на міжнародному рівні [25].

ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ

Важливою умовою успішної діяльності підприємств є належний соціально- економічний розвиток, досягнення оптимального рівня витрат на виробництво, внаслідок чого зросте конкурентоздатність продукції та стане реальним досягнення довгострокового економічного зростання підприємств.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Керамейя» спеціалізується на виробництві клінкерної керамічної цегли – облицювального стінного матеріалу, який займає найвищий якісний сегмент серед будівельних матеріалів, а також клінкерної керамічної бруківки, характерною властивістю якої є надійність, з якою не може зрівнятися жоден її цементний аналог.

Підприємство засновано 18 травня 2006 року. Будівництво заводу розпочато у травні 2007 р. на території колишнього заводу гумотехнічних виробів.

Виробничі лінії підприємства оснащені найсучаснішим виробничим обладнанням кращих європейських виробників – Ceric, Handle, Lingl тощо.

Керамейя з моменту створення і до сьогоднішнього дня показує приклад безпрецедентного зростання. Шлях «з нуля» і до позиції провідного вітчизняного виробника і експортера клінкеру компанія пройшла за рекордні 3 роки. За 4 роки асортимент виріс до 100 найменувань і продовжує щорічно збільшуватися. На сьогоднішній час Керамейя виробляє і реалізує 80% усього українського клінкеру.

Аналіз фінансового стану ТОВ «Керамейя» в цілому показав, що протягом 2017-2019 рр. підприємство працює прибутково та рентабельно.

Сьогодні ТОВ «Керамейя» - це успішне підприємство, яке динамічно розвивається і стає лідером ринку будівельних керамічних матеріалів в Україні, розширює експортні ринки, отримуючи все більшу популярність і визнання.

Отже, досягнення соціально-економічної ефективності є головною метою здійснення господарської та фінансової діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КЕРАМЕЙЯ»

3.1 Основні підходи щодо удосконалення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя»

Досягнення соціально-економічної ефективності є головною метою здійснення господарської та фінансової діяльності підприємства.

Для того, щоб підвищити соціально-економічний розвиток ТОВ «Керамейя» повинна дотримуватися таких принципів:

- адаптація до змінного зовнішнього і внутрішнього середовища з впровадженням інновацій;
- енергоефективність та енергозбереження;
- розвиток команди фахівців, мотивованої на досягнення Компанії;
- мінімізація негативного впливу на навколишнє середовище;
- раціональне використання природних ресурсів;
- піклування про безпеку та здоров'я людей;
- розширення географії продажів;
- нарощення виробничих потужностей;
- оптимізація продуктової лінійки;
- прагнення найвищої якості [32, с. 5].

Найголовніше – виготовляти кераміку найвищої якості для забезпечення комфорту та затишку в кожній оселі та реалізації найвибагливіших архітектурних та ландшафтних ідей.

Напрямки підвищення рівня економічної та соціальної ефективності діяльності ТОВ «Керамейя» варто реалізовувати в якості відповідного механізму впливу. Крім того, важливо відзначити, що розроблений механізм забезпечення економічної ефективності на підприємстві передбачає

застосування заходів щодо її зміцнення, та орієнтується на проведення відповідних заходів (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

«Забезпечення соціально-економічної ефективності діяльності ТОВ «Керамейя» у відповідності до її функціональних складових»

Складові ефективності	Заходи зміцнення соціально-економічної ефективності діяльності підприємства
1	2
Технологічна	– створення нових організаційно–виробничих структур; – активна участь у міжнародних виставках та семінарах; – впровадження передового світового досвіду.
Ресурсна	– підвищення продуктивності праці; – збільшення капіталовкладень у ресурсозбереження; – застосування інноваційного підходу до використання наявних ресурсів.
Фінансова	– створення в структурі інформаційного центру спеціальної групи працівників, яка б контролювала нарахування та сплату податків і зборів; – бути націленими на власні ресурси задля розвитку діяльності.
Соціальна	– наближення рівня оплати праці до рівня розвинутих країн; – підвищення кваліфікації працівників; – розвиток соціальної інфраструктури підприємства; – підвищення матеріальної відповідальності працівників за результати своєї праці.

Також, основним напрямком щодо підвищення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя» є вдосконалення бізнес плану, який відіграє важливу роль при здійсненні господарської діяльності [17, с. 95].

Основними рекомендаціями щодо вдосконалення системи бізнес планування для «Керамейя» є введення нових та розширення існуючих підрозділів, збільшення ставок і окладів, придбання техніки, поліпшення умов праці тощо. Все це припустиме лише у випадках, коли забезпечується одержання додаткового прибутку. Такий прибуток може бути отриманий як за рахунок поліпшення роботи підприємства в цілому, так і внаслідок власної комерційної діяльності підрозділів, що утворюються. До того ж в умовах

розвитку господарської діяльності підприємства і переходу до ринкових відносин внесок системи управління у доходи залежить від врахування економічної ситуації (рівня договірних цін, своєчасного забезпечення поставок, формування попиту покупців тощо) [2, с. 98].

Також, важливим напрямком вдосконалення бізнес планування на підприємстві є розробка планів, із врахуванням інтересів та побажань керівництва і працівників підприємства.

Адже, саме вони є основними учасниками виробничого процесу на підприємстві, а отже можуть реально оцінити потужність, перспективи та масштаби майбутнього виробництва на ТОВ «Керамейя».

Бізнес планування має включати також фінансові можливості підприємства. Адже, не можливо планувати випуск продукції коли, наприклад, не вистачає сировини або матеріалів. Планування діяльності на ТОВ «Керамейя» має бути розроблене на кожну критичну ситуацію, яка може виникнути.

Отже, планування діяльності підприємства потрібно проводити виключно під конкретне підприємство. Проводити планування виключно із урахуванням економічних показників підприємства, або можливих фінансових можливостей засновників та з урахуванням технічних можливостей підприємства, його виробничої потужності, асортименту продукції, ринку збуту [37, с. 174].

Отже, підсумовуючи все вищесказане, варто підкреслити, що соціально-економічна ефективність представляє собою одну з найважливіших економічних категорій, що характеризує позитивний результат господарської діяльності підприємства.

3.2 Механізм удосконалення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя»

Механізм удосконалення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя» представляє собою певні засоби та методи, що визначають порядок здійснення певних структурних змін, спрямованих на ефективне досягнення цілей.

Механізм удосконалення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя» поділяється на дві групи: соціальну складову розвитку та економічну складову розвитку підприємства (рис.3.1) [34, с. 66].

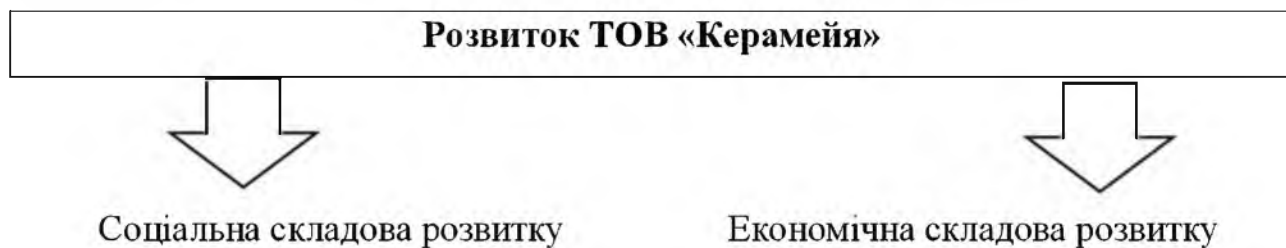

Рис. 3.1 «Складові механізму удосконалення соціально-економічного розвитку»

Соціальна складова розвитку ТОВ «Керамейя» регулюється певними методами та програмами, а саме: оздоровлення та відпочинок; доступ до культурних цінностей; охорона здоров'я; забезпечення житлом; виробнича демократія та організація самоуправління; гідна та справедлива заробітна плата; режим роботи; організація та безпечні умови праці; надання соціальних послуг.

Економічна складова розвитку ТОВ «Керамейя» регулюється такими методами: розширення виробничих потужностей; збільшення споживачів; розширення асортименту продукції; розширення лінії експорту тощо [10, с. 85].

Щоб ефективно управляти соціальним розвитком керівництву ТОВ «Керамейя» потрібно визначити закономірності та принципи управління та сформулювати специфічні цілі підприємства [19, с. 54].

До основних закономірностей управління соціальним та економічним розвитком ТОВ «Керамейя» варто віднести такі принципи: зростання інтелектуальної праці працівників; інтеграція роботи підрозділів і працівників на підприємстві; пріоритет керівництва на виконання певних соціальних та

економічних цілей підприємства.

До основних принципів управління соціально-економічним розвитком ТОВ «Керамейя» варто віднести такі, зокрема: демократизм; економічність; системність; конкуренція; ефективність; наукова обґрунтованість; мотивація; економічна та соціальна стабільність, відповідальність.

Основними цілями управління соціальним та економічним розвитком ТОВ «Керамейя» є залучення працівників до інновацій та нововведень; розвиток трудової, соціально-економічної, громадської, політичної і творчої активності робітників; створення гідних умов, що гарантують та забезпечують права, свободи і обов'язки працівників; створення безпечних умов праці; забезпечення зростання культурного і освітнього рівня працівників та інше.

Механізм удосконалення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя» охоплює чотири етапи: оцінювання конкурентного статусу підприємства і потенціалу соціально-економічного розвитку підприємства; вибір напрямів соціально-економічного розвитку; планування соціально-економічного розвитку; регулювання соціально-економічного розвитку підприємства, які між собою тісно пов'язані [4, с. 150].

Вибір напрямів соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя» може стосуватися розроблення стратегічних напрямів розвитку основних видів діяльності підприємства, споживачів, персоналу, продукції, бізнес-процесів тощо [28, с. 99].

При плануванні соціально-економічного розвитку трудового колективу керівництву і колективу ТОВ «Керамейя» необхідно розробити «План соціального розвитку колективу», що являє собою систему заходів, спрямованих на всебічний розвиток усіх членів колективу на основі здійснення прогресивних змін соціального складу працюючих, поліпшення умов життєдіяльності, формування і найбільш повного задоволення матеріальних і духовних потреб членів колективу.

Найважливішими компонентами механізму удосконалення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя» є блоки мотивації, організаційно-

правового, методичного, інформаційного, соціально-психологічного, кадрового, матеріально-технічного та фінансового забезпечення (рис. 3.2) [26, с. 323].

Рис. 3.2 «Концептуальна модель механізму удосконалення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя»

Функції блоку методичного забезпечення відповідають за розробку методичних рекомендацій щодо здійснення етапів удосконалення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя».

Функції блоку мотивації приводять у рух механізм удосконалення соціально-економічний розвиток ТОВ «Керамейя».

Функції блоку організаційно-правового забезпечення призначені для регулювання підрозділів та фахівців, які залучаються до процесу структурного вдосконалення, розподіл між ними функцій, прав і обов'язків.

Функції блоку фінансового забезпечення підприємства відповідають за акумулювання та розподіл грошових коштів, відповідно до потреб у фінансових ресурсах інших блоків.

Функції блоку соціально-психологічного забезпечення забезпечують творчу атмосферу в колективі, уникнення конфліктних ситуацій, підвищення взаєморозуміння та запровадження взаємодопомоги між відповідними

керівниками, підрозділами та службами.

Функції блоку матеріально-технічного забезпечення покликані забезпечити оснащення необхідними матеріальними засобами [24, с. 180].

ВИСНОВКИ ДО 3 РОЗДІЛУ

Досягнення соціально-економічної ефективності є головною метою здійснення господарської та фінансової діяльності підприємства.

Основними складовими соціально-економічної ефективності діяльності ТОВ «Керамейя» у відповідності до її функціональних складових є технологічна, ресурсна, фінансова та соціальна складові. Кожна з них містить в собі заходи зміцнення соціально-економічної ефективності підприємства.

Також, основним напрямком щодо підвищення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя» є вдосконалення бізнес плану, який відіграє важливу роль при здійсненні господарської діяльності.

Механізм удосконалення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя» представляє собою певні засоби та методи, що визначають порядок здійснення певних структурних змін, спрямованих на ефективне досягнення цілей. Він поділяється на дві групи: соціальну складову розвитку та економічну складову розвитку підприємства.

Основними складовими соціально-економічної ефективності діяльності ТОВ «Керамейя» у відповідності до її функціональних складових є технологічна, ресурсна, фінансова та соціальна складові. Кожна з них містить в собі заходи зміцнення соціально-економічної ефективності підприємства.

Також, основним напрямком щодо підвищення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя» є вдосконалення бізнес плану, який відіграє важливу роль при здійсненні господарської діяльності.

Механізм удосконалення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя» представляє собою певні засоби та методи, що визначають порядок здійснення певних структурних змін, спрямованих на ефективне досягнення цілей. Він поділяється на дві групи: соціальну складову розвитку та економічну

складову розвитку підприємства.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі було розглянуто та досліджено практичні та теоретичні засади удосконалення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя».

Соціально-економічний розвиток підприємства – це необоротна, позитивна зміна економічного стану та соціальної інфраструктури суб'єкта господарювання, в результаті якого він переходить на вищий рівень функціонування. Соціально-економічний розвиток підприємства можна уявити як сукупність кількісних і якісних змін, які забезпечують перехід підприємства на більш високий соціально-економічний рівень.

Основними ознаками соціально-економічного розвитку підприємства є: структурні зрушення, які в свою чергу полягають, в запровадженні у виробництво нових прогресивних технологій, що будуть направлені на збільшення обсягів виробництва, зниженню витрат; оновленні та розширенні асортименту продукції; економічному зростанні, що полягає в розширенні частки ринку, підвищенні рівня доходів підприємства; створенні комфортних умов праці персоналу; належному стимулюванні праці; тощо.

Управління соціально-економічним розвитком підприємства являє собою постійний циклічний процес. Тому, ефективне управління соціально-економічним розвитком охоплює такі три основні етапи: оцінювання конкурентного статусу підприємства; вибір напрямів соціально-економічного розвитку; планування і регулювання соціально-економічного розвитку.

Важливою умовою успішної діяльності підприємств є належний соціально- економічний розвиток, досягнення оптимального рівня витрат на виробництво, внаслідок чого зросте конкурентоздатність продукції та стане реальним досягнення довгострокового економічного зростання підприємств.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Керамейя» спеціалізується на виробництві клінкерної керамічної цегли – облицювального стінного матеріалу, який займає найвищий якісний сегмент серед будівельних матеріалів, а також клінкерної керамічної бруківки, характерною властивістю якої є надійність, з якою не може зрівнятися жоден її цементний аналог.

Аналіз фінансового стану ТОВ «Керамейя» в цілому показав, що протягом 2017-2019 рр. підприємство працює прибутково та рентабельно.

Для того, щоб підвищити соціально-економічний розвиток ТОВ «Керамейя» повинна дотримуватися таких принципів: адаптація до змінного зовнішнього і внутрішнього середовища з впровадженням інновацій; енергоефективність та енергозбереження; розвиток команди фахівців, мотивованої на досягнення Компанії; мінімізація негативного впливу на навколишнє середовище; раціональне використання природних ресурсів; піклування про безпеку та здоров'я людей; розширення географії продажів; нарощення виробничих потужностей; оптимізація продуктової лінійки; прагнення найвищої якості.

Сьогодні ТОВ «Керамейя» - це успішне підприємство, яке динамічно розвивається і стає лідером ринку будівельних керамічних матеріалів в Україні, розширює експортні ринки, отримуючи все більшу популярність і визнання.

Основними складовими соціально-економічної ефективності діяльності ТОВ «Керамейя» у відповідності до її функціональних складових є технологічна, ресурсна, фінансова та соціальна складові. Кожна з них містить в собі заходи зміцнення соціально-економічної ефективності підприємства.

Також, основним напрямком щодо підвищення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя» є вдосконалення бізнес плану, який відіграє важливу роль при здійсненні господарської діяльності.

Механізм удосконалення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя» представляє собою певні засоби та методи, що визначають порядок здійснення певних структурних змін, спрямованих на ефективне досягнення цілей. Він поділяється на дві групи: соціальну складову розвитку та економічну

складову розвитку підприємства.

Найважливішими компонентами механізму удосконалення соціально-економічного розвитку ТОВ «Керамейя» є блоки мотивації, організаційно-правового, методичного, інформаційного, соціально-психологічного, кадрового, матеріально-технічного та фінансового забезпечення

Соціально-економічний розвиток ТОВ «Керамейя» знаходиться на високому рівні. Адже, діяльність даного підприємства відповідає всім критеріям гідного соціально-економічного розвитку, а саме, в створенні комфортних умов праці для працівників, в нарощенні обсягу капіталу, в задоволенні потреб споживачів, розширенні частки ринку, забезпеченні умов професійного розвитку персоналу, в фінансовій стабільності тощо.

Отже, досягнення соціально-економічної ефективності є головною метою здійснення господарської та фінансової діяльності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://smida.gov.ua/about>.
2. Бикова В. Г., Дерев'ягко М. М. Системний підхід до управління потенціалом підприємства. Фінанси України. 2012. № 6. С. 95–100.
3. Бичков О.О. Соціально-економічні регулятори розвитку підприємства. Економіка та держава. 2011. № 9. С. 73–77.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. І.М.Бойчик. К.:Кондор, Видавництво, 2016. С. 378.
5. Бондаренко О.О. Залучення іноземних інвестицій як джерело економічного зростання, Вісник КНУТД. 2014. № 3. С. 88-95.
6. Галушка З. І. Феномен соціального підприємництва: поняття та перспективи розвитку в Україні. Вісник серія «Економіка». К.:ВПЦ "Київський національний університет" №148. 2013. С. 15-16.
7. Головне управління статистики в Сумській області. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sumy.ukrstat.gov.ua/>.
8. Горіна Г.О. Діалектика поняття «розвиток підприємства». Причорноморські економічні студії. 2016. Вип. 8. С. 123–127.
9. Горелова Д.О. Організація виробництва: конспект лекцій. Харків: ХНАДУ, 2012. С. 544
10. Гусева О.Ю. Розвиток підприємства і стратегічні зміни: сутність, принципи, взаємозв'язок. Сталий розвиток економіки. 2012. № 6. С. 85.
11. Давиденко Н.М. Оцінювання ефективності корпоративного управління акціонерними товариствами. Вісник Львівської комерційної академії. 2011. Вип. 35. С. 108–111
12. Давидовська Г.І. Проблеми соціального підприємництва в Україні.

- Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 7. Ч.1. С. 106-109.
13. Дерій В. Г., Редіна Н. І., Фісуненко П. А. Загальна концепція удосконалення фінансового аналізу діяльності підприємства. Регіональні перспективи. 2011. № 5-6 (18-19). С. 19-20.
 14. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
 15. Касьянова Н. В. Потенціал підприємства: формування та використання. Економіка, фінанси, менеджмент. 2012. № 4. С. 1-8.
 16. Кифяк В.Ф. Теоретичні основи визначення категорії «розвиток підприємства». Економічний аналіз. 2011. Вип. 8. Ч. 2. С. 190–194.
 17. Ковалев В. В. Фінансовий аналіз: методи та процедури. Науковий вісник НЛТУ України. 2012. № 6. С. 95–100.
 18. Красільнікова К.Є. Економічна сутність виробничих потужностей підприємств та фактори, що її визначають. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2014. Вип. 6. Ч.1. С. 16–19.
 19. Лебедєва Л.В. Соціально-економічний розвиток та способи його виміру. Конкуренція. Вісник антимонопольного комітету України. №1(48), 2013. С. 54-59.
 20. Масюк Ю.В. Особливості оптимізації управління капіталом в умовах кризи. Науковий вісник Ужгородського університету: Серія Економіка. 2011. № 33. С. 181-185.
 21. Міністерство економіки України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.
 22. Міністерство фінансів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.kmu.gov.ua>.
 23. Нечепуренко М.Н. Проблеми економічного розвитку підприємств. Питання економічних наук. 2016. № 1 (17). С. 23–25.

24. Ніколаєнко В.П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2016. №6. С. 180 – 191.
25. Офіційний сайт ТОВ «Керамейя». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kerameya.com.ua/uk>.
26. Плугіна Ю.А. Розвиток персоналу підприємства: підходи, сутність, моделі. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2013. Вип. 42. С. 323–327.
27. Римкіна М.С. Методичні основи оцінювання соціально-економічного розвитку підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 9. С. 60–65.
28. Рогоза М.Є. Управління соціально-економічним розвитком підприємств: механізм, моделі формування та організація процесів. Полтава: ПУЕТ, 2013. С. 99.
29. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2013. С. 688.
30. Селіверстова Л. С. Фінансовий аналіз : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2012. С. 274.
31. Скоропад І.С. та ін. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва. Навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. С. 344.
32. Тюха І. В. Соціально-економічний розвиток: сутність та видові прояви. Ефективна економіка. 2012. №6. С. 5.
33. Футало Т. В. Методичні аспекти аналізу соціально-економічної ефективності підприємств роздрібної торгівлі: монографія. Економічні системи. Львів: Ліга-Прес, 2013. С. 508.
34. Чупир О.М. Економічні аспекти управління соціальним розвитком колективу підприємства : 2010. С. 201.
35. Шкода Т. Н. Сутність соціального розвитку підприємства. Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ": Технічний прогрес і ефективність виробництва. Харків: НТУ "ХПІ". 2012. № 16. С. 69-74.
36. Ярошевич Н.Б., Кондрат І.Ю, Ливдар М.В. Фінанси: Навчальний посібник. Львів: Видавництво “Простір-М”, 2018. С. 298.

37. Ярославський А.О. Економічна ефективність діяльності підприємства: теоретичний аспект. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. №12. С. 174–177.

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток В

Звіт про фінансові результати ТОВ «Керамейя» за період 2017-2019 рр., тис. грн				
Стаття	Код рядка	2017	2018	2019
1	2	3	4	5
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	300 225	390 744	425 491
Податок на додану вартість	015	(9638)	(33 072)	(43 540)
Акцизний збір	020	-	-	-
Інші податки, збори та обов'язкові платежі, вираховані з доходу	025	-	-	-
Інші вирахування з доходу	030	(58)	(9 067)	(12 612)
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	170 554	275 605	315 339
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	(90 150)	(111 836)	(130 9 64)
Валовий :				
прибуток	050	19 404	76 769	82 375
збиток	055	-	-	-
Інші операційні доходи	060	10 985	91 631	83 955

Дохід від первісного визнання біологічних активів і с/г продукції	061	-	-	-
Адміністративні витрати	070	(9034)	(10 413)	(12 822)
Витрати на збут	080	(9 185)	(10 133)	(10 546)
Інші операційні витрати	090	(20 003)	(89 776)	(89 061)
Витрати від первісного визнання біологічних активів і с/г продукції	091	-	-	-
Фінансові результати від операційної діяльності :				
прибуток	100	-	25 077	12 901
збиток	105	-	-	-
Доход від участі в капіталі	110	-	-	-
Інші фінансові доходи	120	6	1 087	5 390
Інші доходи	130	-	899	1 595
Фінансові витрати	140	(1 603)	(5 141)	(3 135)
Втрати від участі в капіталі	150	-	-	-
Інші витрати	160	-	(854)	(1 593)
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:				
прибуток	170	40 166	65 068	68 158
збиток	175	-	-	-
Фінансові результати від припиненої діяльності після оподаткування та/або прибуток або збиток від переоцінки необоротних активів та груп вибуття:				
прибуток	176	20	35	373
збиток	177	-	-	-
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	-	(3 150)	(4 633)
Дохід з податку на прибуток від звичайної діяльності	185	-	-	-
Фінансові результати від звичайної діяльності :				
прибуток	190	40166	48623	53090
збиток	195	-	-	-
Надзвичайні :				
доходи	200	-	-	-
витрати	205	-	-	-
Податки з надзвичайного прибутку	210	-	-	-
Чистий :				
прибуток	220	21166	28623	30090

збиток	225		-	-
Забезпечення матеріального заохочення	226	-	-	-
Елементи операційних витрат				
Найменування показника	Код рядка	2017	2018	2019
1	2	3	4	5
Матеріальні затрати	230	3203	29 042	35 374
Витрати на оплату праці	240	5061	21 647	32 569
Відрахування на соціальні заходи	250	2204	-	-
Амортизація	260	8 479	13 734	17 647
Інші операційні витрати	270	10 345	35 394	63 123

Додаток Г

Баланс ТОВ «Керамейя» за період 2017-2019 рр., тис. грн.				
Актив	Код рядка	2017	2018	2019
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:				
залишкова вартість	010	12450,15	220	290
первісна вартість	011	263551,27	312	412
накопичена амортизація	012	(83)	(96)	(100)
Незавершені капітальні інвестиції	020	6177,5	5 032	-
Основні засоби:				
залишкова вартість	030	99 276	111 953	164 002
первісна вартість	031	150 724	170 131	223 810
знос	032	(250 000)	(282 084)	(387 812)
Довгострокові біологічні активи:				
справедлива (залишкова) вартість	035	-	-	-
первісна вартість	036	-	-	-
накопичена амортизація	037	-	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:				

які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	-	-	-
інші фінансові інвестиції	045	-	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	-	-	-
Справедлива (залишкова) вартість інвестиційної нерухомості	055	-	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	056	-	-	-
знос інвестиційної нерухомості	057	-	-	-
Відстрочені податкові активи	060	-	-	-
Гудвіл	065	-	-	-
Інші необоротні активи	070	-	-	-
II. Оборотні активи				
Виробничі запаси	100	30 719	70 307	95 342
Поточні біологічні активи	110	-	-	-
Незавершене виробництво	120	2 093	4 411	3 815
Готова продукція	130	33 015	45 563	53 420
Товари	140	-	-	-
Векселі одержані	150	-	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги :				
чиста реалізаційна вартість	160	19 043	24 885	24 375
первісна вартість	161	19 043	24 885	24 375
резерв сумнівних боргів	162	-	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками				
з бюджетом	170	2 631	2 377	10 783
за виданими авансами	180	-	-	-
із нарахованих доходів	190	-	-	-
із внутрішніх розрахунків	200	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	2 354	24 375	6 392
Поточні фінансові інвестиції	220	-	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти:				
в національній валюті:	230	30 151	38 461	37 535
у т. ч. в касі	231	-	-	-
в іноземній валюті	240	12 260	33 675	24 157
Інші оборотні активи	250	555	435	(1 135)
III. Витрати майбутніх періодів	270	1082	784	693
IV. Необоротні активи та групи вибуття	275	-	-	-
Баланс	280	300 000	399 247	444 294

Пасив	Код	2017	2018	2019
1	2	3	4	5
I. Власний капітал				
Статутний капітал	300	274 087	274 087	274 087
Пайовий капітал	310	-	-	-
Додатковий вкладений капітал	320	-	-	-
Інший додатковий капітал	330	-	-	-
Резервний капітал	340	-	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	(7 365)	11 790	22 585
Неоплачений капітал	360	-	(584)	(584)
Вилучений капітал	370	-	-	-
II. Забезпечення наступних витрат і платежів				
Забезпечення виплат персоналу	400	3002	6007	8 288
Інші забезпечення	410	-	-	-
	415	-	-	-
	416			
	417	-	-	-
	418	-	-	-
Цільове фінансування	420	-	-	-
III. Довгострокові зобов'язання				
Довгострокові кредити банків	440	13 471	9 985	12072
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	-	-	-
Відстрочені податкові зобов'язання	460	-	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	470	189	-	-
IV. Поточні зобов'язання				
Короткострокові кредити банків	500	3 752	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	207	202	20
Векселі видані	520	-	-	-
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	5 450	9 025	13 339
Поточні зобов'язання за розрахунками:				
з одержаних авансів	540	-	-	-
з бюджетом	550	219	1 870	417
з позабюджетних платежів	560	-	-	-

зі страхування	570	107	295	256
з оплати праці	580	920	545	513
з учасниками	590	-	-	-
із внутрішніх розрахунків	600	-	-	-
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу	605	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	610	4 791	4 950	10 300
V. Доходи майбутніх періодів	630	-	-	-
Баланс	640	300000	399247	444 294